

tieve gynaecologie, bepaaldelijk in het hoofdstuk over parametritis, geheel tot zijn recht. Aan de therapeutische indicatie is zoowel wat algemeene als locale behandeling betreft, veel zorg besteed; sommige wetenschappelijke details — histologie, bacteriologie — zijn daarentegen wat stiefmoederlijk behandeld. De als aanhangsel toegevoegde pharmacopoea gynaecologica zal ongetwijfeld velen welkom zijn.

CATHARINE VAN TUSSENBROEK.

INGEZONDEN.

MEDISCHE GEDRAGSLEER.

Geachte Redacteur!

Naar aanleiding van het ingezonden stukje in n°. 21 van dit *Tijdschrift*, van de hand van den Heer BURGER, over bovenstaand onderwerp, waarbij Schrijver een boekje wenschte „bevattende de gedachten omtrent medische „ethiek en collegialiteit van een rechtschapen, helder denkenden *ouderen* „collega” zij het mij vergund er op te wijzen, dat reeds in het jaar 1700 te Amsterdam bij NICOLAAS TEN HOORN zoodanig werkje is verschenen. Het draagt ten titel: „*Medicus Politicus, Dat is, Onderwijs aan een jonger Medicus, „Wegens de Politike Streeken; Welke in de Praktijk der Medicijnen ingesloopen zijn,*” en is mutatis mutandis in velerlei opzicht nog toepasselijk op onzen tijd. Wat de Schrijver zich daarmede voorgesteld heeft te bereiken geeft hij in de Inleiding aldus aan: „Terwijl dan van de meeste Doctoren „(weinig genereuse zielen uitgezondert) de *Streekkunde* of *Politia Medica*, seer „gemeen geoeffend werd, zal 't de moeite waardig zijn, de voornaamste *streeken* „van dit *politijk compas* eens om te loopen en na te sien, Loe dat dezelve seer „aardig te passe gebracht werden, op dat een *jonger* aankomende *Arts* kundig „werde, hoe dat zich zal hebben te gedragen in zijne Practijk oeffening, zo „ten opsichte van de Lyderen, als ten opsichte van de Konstdienende, en „van dese zal ik mijn *jongen Politicus* verder leyden tot de *schikkingen*, die „de *Konst-soonen onderling* maken, als ook ten opsichten van *d'ongeletterden*. „Dese zal ik door bekende gevallen zoo verre ophelderen, dat zij een *jonger* „*Arts* genoegsaam zullen kunnen strekken tot een waarschouwende bake, van „te kunnen vermeiden de klippen daar hij anders schipbreuk aan zoude „kunnen lijden”.

Gaarne zou ik menig snedige opmerking in de eigenaardige en krasse taal van dien tijd hier weergeven, doch ik zou daardoor te veel van uw plaatsruimte moeten vergen. Een enkele echter, betreffende het bezoeken van koffieluizen, moge hier een plaats vinden. „Ondertusschen,” schrijft hij, „is „diergelijke wijze van doen bij eenige *jonger Artsen* evenwel in 't gebruyk „van de Coffyhuysen en Herbergen te bezoeken op tijden, als de grootste „samenkomst van allerhande soort van manschap daar gevonden werd, moge-

„lijk om zig de tijd, die de zulke bij minder practijk overig is, niet te doen „vereelen. Andere die wat fijnder doorsicht maken, weeten door dien weg „te mets een vliegende kraay te schieten, en wel bijzonder van Lijders, die „Vrouw Venus Nimphen te dicht besocht hebben. Van deze weeten zij te „mets noch een aan haar Medicijn-kraam te binden. Thans is er in dese „vrije en ongebondene tijd de galantery zoo gemeen onder de jonge gesellen, „alsof men in Spangien of Italiën was, zoodat er vrij veel, die uyt Venus-ocrlog „gequetst wederkeeren, in de handen van de *Tabakologice* en *Coffiologice* „Doctoren vervallen, en doen die noch een penninkje winnen. Ja eenige vinden „zig bij die galante kraam seer wel, en werden op het slentrig Coffyhuys „loopen zoo versoet, dat zij al ongevoelig weg geslingerd werden buyten het „stadiger Burgerrespect, en verliesen dus de gelegenheit van zig in de burger- „practijk oyt te opperen.”

Het is mij niet bekend of dit werkje in onze bibliotheek aanwezig is, mocht dit niet het geval zijn, dan ben ik gaarne bereid mijn exemplaar in bruikleen af te staan aan hem, die aan des Heeren BURGERS's wensch zou willen voldoen, om door het schrijven van zoodanig werkje „den jongeren „medici en onzen aanstaanden collegae een zeer grooten dienst te bewijzen”.

Onder dankbetuiging voor de plaatsing van het bovenstaande heb ik de eer te zijn M. de R. Hoogachtend,

Rotterdam, 26 Mei 1896.

Uw dw.
Dr. SANNES.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

NEW-YORK. — Nemen zenuwziekten toe? Deze in onzen tijd reeds vaak gestelde vraag wordt in *The Century* door P. C. KNAPP behandeld, en het zeer troostrijke antwoord is in *The Med. Record* van 16 Mei overgenomen. De schrijver geeft een belangwekkend tafereel van de haast, waarin men tegenwoordig leeft en het rustelooze streven om vooruit te komen. Zelfs de ontspanningen worden als het vervullen van een taak beschouwd. Daar tegenover staan de veroveringen der beschaving, de onderwerping van pest, cholera en pokken, de grootere veiligheid, de betere rechtstoestand, de onbekendheid, in onze dagen, van hongersnood. Geen wonder, dat, wie door dit alles het leven behoudt, aan iets anders moet ten offer vallen, maar de zenuwziekten nemen, meent de Schrijver, niet toe, een groot aantal er van (traumatische, infectieuse en toxische neurosen, tabes, meningitis) zijn niet aan overspanning der zenuwwerkzaamheid te danken (?) De grootere toevloed van krankzinnigen is ook slechts schijnbaar: het publiek durft krankzinnigheid eerder herkennen dan vroeger. Met name is Amerika er niet

---

1) Het is voorhanden. *De Bibliothecaris*.